

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

640.24

Hely

Idő

1931

Személy

Szerző:

Cím:

Forrás:

A haldokló pesti kávéház
tragédiája

Budapesti Hírlap

1931. X. 28

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

A haldokló pesti kávéház tragédiája

A háború betelezése óta háromszáz kávéház pusztult el
Budapest elpártolt második otthonától: a kávéháztól

Budapesten, a kávéházak városában, az emberek szabad idejük nagyrésztét a kávéházakban töltik le. De nemcsak a férfiak klubja, szórakozóhelye volt a kávéház, hanem évtizedeken át virágzottak családi törzsasztalok, amelyek mellett hovatovább az öreg szülőkkel együtt feketéztek az unokáik. A pesti kávéháznak mindig volt valami otthon-jellege. Itt lehetett ingyen végigolvasni az összes napilapokat, képes folyóiratokat és a pesti ember soha nem adott ki egyetlen krajcárt méregdrága és lepedőnagyságú külföldi lapra, amelyet ingyen teregethetett maga elé a kis kávéházi márványszalkán.

Most a kávéházak is bajba jutottak. A jólétben élő Nagy-Magyarország és a virágzó, fejlődő székelyfőváros reprezentatív ipara volt a kávéfoglalkozás és valóban ennek az iparnak története másfél évszázad óta érzékenyen nyomon követi Budapest egész kulturfejlődését. A Caffe-sieder Balás kis kávéfőzőműhelyétől kezdve Emmerlingen, a Zrinyin, a Pilvaxon, Kammonon, Orézy-kávéházon át jutott el a mai minden igényt kielégítő fényes etablissementig. Külföldiek mondják: sehol nincsenek olyan pompás kávéházak, mint Budapesten, sehol nem oly figyelemesek, szolgálatkészek a pincérek, sehol a világon nincs az a családias hangulat a kávéházban, mint Budapesten.

És minden pesti kávéháznak meg volt a maga külön jellegzetessége. Most csukták be például az Angol-kávéházat, ahol évtizedek óta folytak a végelethetetlen sakkpartik. A kirakatok előtt

csoportokba verődve álltak az iskolásgyerekek, akik így akarták ellesni a matadoroktól a mesztérjáték titkát. Évtizedek óta folytak ezek a partik, senki nem hitte volna, hogy a végén maga a kávéház kap sakk-mattot.

Az új generáció nem jár kávéházba

A lapok kényszeregyezési rovatában minduntalan találkozunk kávéháznevekkel: pusztulóban van ez a derék, kitűnő ipar, amely valóban közszükségletet töltött be Budapesten. Felkerestük Mészáros Győzöt, a Kávés Ipartestület elnökét, aki a pesti kávéház tragédiájáról a következőket mondotta:

— Önkénytelenül is az a híressé vált Hőferjelentés jút eszembe, hogy: Lemberg még a miénk. A kávéipar még a miénk, ma még megvan, él és dolgozik. De hogy a rászülődő nehéz viszonyok ellenséges áradata mikor lepi el és meghagy-e belőle valamit, vagy teljesen megsemmisíti, nem tudnám megjósolni.

— Míg a háborús évek parancsoló szükségletei magát, az iparnak mozgási lehetőségeit nyirbálták körül, a háború utáni évek adópolitikája a kávéházakat, mint az adóztatásra igen alkalmas objektumokat, kezelte és ehhez képest terhelte is meg. Talán még ez sem lett volna olyan leküzdhetetlen baj, ha a forgalom emelkedése lépést tartott volna a kötelezettségek megnövekedésével. Sajnos, épp fordítva történt.

— Egyrészt gazdasági okokból, az általános

válság folytán a kávéházakat frekventáló polgári és kispolgári társadalom fogyasztóképessége megszűnt és a kávéházakat látogató közönségből kivált, másrészt az életmód változása, az ifjúság nevelése, sport, turisztika, weekend, rádió és hangos muzik elvonták azt a réteget is, amelynek a gazdasági válság ellenére is módjában lenne látogatni a kávéházakat.

— Bár a kávéház sosem volt az alkoholfogyasztás különös propagálója, ma már a szolid polgári igényeknek megfelelő szeszfogyasztás is megszűnt, anélkül, hogy bármiféle erőszakos, vagy törvényes intézkedés történt volna.

— Súlyosbította és súlyosbítja a helyzetet ma is a nagy tőkeerővel bíró tejivók versenye, valamint a hatósági üzemek konkurrenciája, amely ellen minden iparág panaszkodik és mi sem vagyunk kivételek.

Adó az előző évi adatokon

— Ilyen viszonyok mellett könnyen megérthető, hogy a budapesti kávéházak száma a háború befejezése óta négyszáznegyvenről százötvenre csökkent, de ezek közül is a idei év első felében tizennégy kávéházat zártak be, vagy jelentették be a fizetési nehézségeket. A meglévő kávéházak egyrésze éttermekkel, társaságokkal, szállodákkal kapcsolatosan működik, úgy, hogy ma kereken száz lehet azoknak száma, amelyek a nagyközönség rendelkezésére állanak.

— 1929-ben az összes kávéházak bruttó forgalma huszonötmillió pengő volt. 1930-ban már csak tizenkilencmillió, ami huszonöt százalékos esőket jelent. Ha pedig az idei év felére rendelkezésre álló adatokat tekintjük, újabb huszonöt-harminc százalékos esőket látunk, ami tehát másfél év alatt kereken ötven százalékos apadást jelent. Ha most figyelembe vesszük azt, hogy adózási rendszerünk mindig az

előző évi adatokon alapul, nyilvánvaló, hogy ez a forgalomcsökkenés már magában véve tartályatlan helyzetet jelent.

— Az 1930. évi tizenkétmillió bevételt üzletberek, személyzeti illetmények, társadalombiztosítójárulékok, villany-, gáz- és fűtésdíjak, fénnyüzési, forgalmi, vigalmi-, kereseti-, jövedelmi- és vagyonadók, valamint italmérési illetékek címén nyolc és félmillió pengő költség terheli. Ezek azonban csak a nagyobb tételek, amelyekbe nincs beszámítva a kávéházak karbantartása, tisztítása, a jég, a hírlapok, a fogyasztott víz ára, amelyek mind tekintélyes tényezői a kávéház költségvetésének. Ugyancsak jelentős tétel a zenészkávéházaknál a zene költsége, amelyet behozni vajmi nehéz. Természetesen a költségek levonása után megmaradó összegből kell fedezni az áruszámlákat is, amelyek a mai eladási árnál gyakran meghaladják a megmaradó összeget.

— A felsorolt adatok, azt hiszem, eléggé bizonyítják, hogy a kávéipar válsággal küzd, segítségre szorul. Minthogy pedig a forgalom emelkedésére alig van kilátás, a mérleg teher oldalán kellene könnyíteni.